

NR 58/2014

**SPOŁECZNY ZAKRES BEZROBOCIA
W POLSCE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Z deklaracji respondentów wynika, że osoby bezrobotne i poszukujące pracy można obecnie spotkać w co czwartej rodzinie.
- ▶ Badani uznający się za bezrobotnych stanowią 13% dorosłych Polaków, dodatkowo blisko jedna trzecia deklaruje, iż doświadczyła bezrobocia w przeszłości.
- ▶ Prawie trzy piąte osób określających się jako bezrobotne (58%) przyznaje, iż pozostaje bez pracy dłużej niż rok.
- ▶ Nadal większość bezrobotnych (55%) jest zarejestrowana w urzędzie pracy, przy czym w ostatnim roku nieco przybyło niezarejestrowanych (wzrost o 4 punkty).
- ▶ Podstawowe źródło utrzymania bezrobotnych to niezmiennie wsparcie finansowe członków rodziny, choć obecnie jest ono wskazywane rzadziej niż przed rokiem (spadek o 5 punktów). Częściej niż rok temu bezrobotni deklarują, że podejmują prace dorywcze (wzrost o 7 punktów).
- ▶ Wśród osób określających się jako bezrobotne 23% nie poszukuje pracy, a 25% nie jest gotowych do jej podjęcia w najbliższym czasie.
- ▶ Uznając za bezrobotnych wyłącznie te osoby, które są zarejestrowane w urzędzie pracy, poszukują zatrudnienia i gotowe są je podjąć jak najszybciej, status bezrobotnego można przypisać – na podstawie uzyskanych deklaracji – co szesnastemu dorosłemu Polakowi (6%).

Wzorem lat ubiegłych, na podstawie naszego marcowego i kwietniowego badania¹ staraliśmy się oszacować, w ilu rodzinach w Polsce są osoby pozostające bez pracy. Interesowała nas również osobista sytuacja badanych – ich przeszłe i obecne doświadczenia związane z bezrobociem. Przede wszystkim jednak staraliśmy się opisać sytuację życiową respondentów, którzy uważają się za bezrobotnych². Osoby te pytaliśmy, jak długo nie mają zatrudnienia, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, z czego się obecnie utrzymują, ile z nich poszukuje pracy, ile gotowych jest ją podjąć w najbliższym czasie. Ponadto próbowaliśmy się dowiedzieć, do jakich wyrzeczeń skłonni są bezrobotni, aby zdobyć zatrudnienie.

BEZROBOCIE W RODZINACH RESPONDENTÓW

W celu ustalenia odsetka rodzin rzeczywiście dotkniętych bezrobociem zapytaliśmy respondentów, czy ktoś z ich gospodarstwa domowego jest teraz bez pracy, poszukuje jej i gotów byłby zatrudnić się w najbliższym czasie. Z uzyskanych deklaracji wynika, że osoby bezrobotne i poszukujące pracy można obecnie spotkać w co czwartej rodzinie (25%). Wynik ten wskazuje, że w ciągu ostatniego roku odsetek rodzin bezpośrednio doświadczających bezrobocia zmniejszył się o 4 punkty i powrócił do poziomu z lat 2011–2012.

Tabela 1

Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?*	Wskazania respondentów według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014	
	w procentach														
Tak	26	35	37	33	38	33	32	21	25	23	26	24	29	25	
Nie	74	65	63	67	61	66	68	79	75	77	74	76	71	75	
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	

* W latach 2001–2004 pytaliśmy, czy ktoś w gospodarstwie domowym jest obecnie bezrobotny, nie precyzując, kogo uznaje się za bezrobotnego

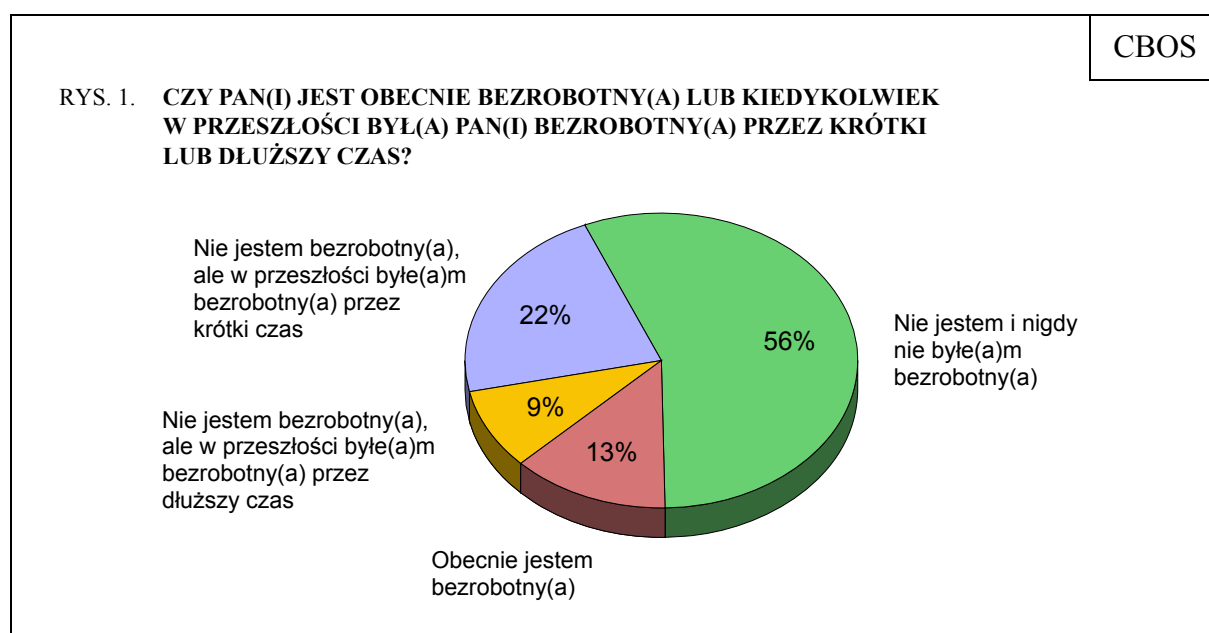
¹ Badania „Aktualne problemy i wydarzenia” (286 i 287) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 6–12 marca oraz 3–9 kwietnia 2014 roku na liczącej łącznie 2126 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Łącznie były to 263 osoby, co stanowi 13% badanej próby.

Na problem bezrobocia w swoich rodzinach (rozumianego jako brak zatrudnienia powiązany z poszukiwaniem pracy i gotowością do szybkiego jej podjęcia) tradycyjnie najczęściej zwracają uwagę respondenci o najniższych dochodach *per capita* (55%) i źle oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (43%). Ze względu na status zawodowy są to przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani (36%), prywatni przedsiębiorcy (33%), gospodynie domowe (33%) oraz renciści (30%). O bezrobotnych w swojej rodzinie nieco częściej niż inni mówią też osoby w wieku od 25 do 34 lat (32%) oraz od 45 do 54 lat (30%), badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (31%) oraz mieszkańcy wsi (29%). Im wyższy jest status społeczno-zawodowy badanych, poziom ich wykształcenia oraz im lepsze warunki bytu, tym rzadziej deklarują oni występowanie problemu bezrobocia w swoich gospodarstwach domowych – zob. tabele aneksowe.

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA ZWIĄZANE Z BEZROBOCIEM

Pytając o osobistą sytuację respondentów celowo nie precyzowaliśmy, kogo można uznać za bezrobotnego, zdejść się na ich subiektywną ocenę i własną definicję bezrobocia. Zgodnie z uzyskanymi deklaracjami, ci, którzy w swoim przekonaniu są bezrobotni, stanowili w marcu i kwietniu br. 13% ogółu badanych. Dodatkowo niemal jedna trzecia dorosłych Polaków (31%) to osoby, które w przeszłości pozostawały bez pracy – przez krótszy (22%) lub dłuższy czas (9%). Jak wynika z deklaracji, bezrobocia nie doświadczyła do tej pory ponad połowa badanych (56%).

Od poprzedniego pomiaru nieznacznie wzrósł (o 2 punkty) odsetek osób, które dotychczas nie były osobiście dotknięte bezrobociem (przy czym nadal stanowią one istotnie niższy odsetek niż notowany w latach 2001–2012), oraz tych, które w przeszłości pozostawały bez pracy przez krótki czas (z 20% do 22%). Minimalnie zmniejszył się natomiast odsetek respondentów, którzy przyznają, że w przeszłości nie mieli pracy przez dłuższy czas (z 11% do 9%), a także tych, którzy są bezrobotni obecnie (z 15% do 13%).

Tabela 2

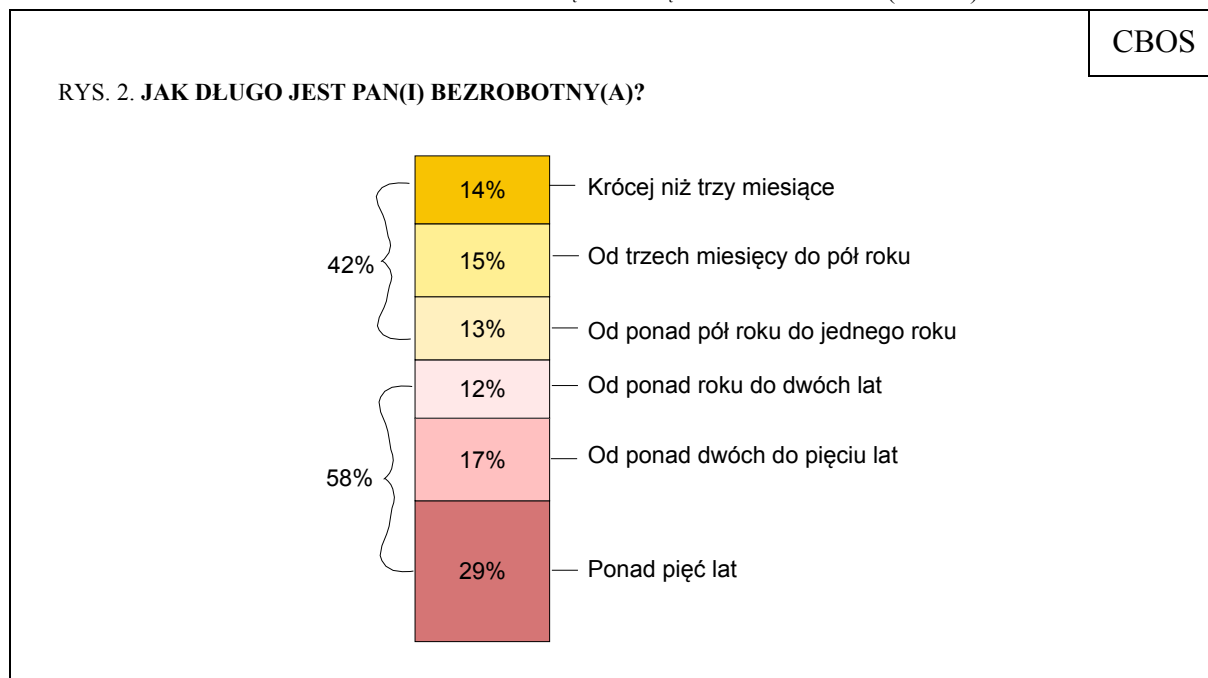
Czy Pan(i) jest obecnie bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014
	w procentach													
Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a)	67	65	64	63	63	61	61	66	64	65	59	61	54	56
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez krótki czas	11	12	13	17	16	16	16	19	16	17	21	20	20	22
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez dłuższy czas	6	5	4	6	7	8	8	6	9	8	9	8	11	9
Obecnie jestem bezrobotny(a)	16	18	19	14	14	15	15	9	11	10	11	11	15	13

Osobiste doświadczenia związane z bezrobociem są w pewnym stopniu zróżnicowane ze względu na wiek, wykształcenie oraz – przede wszystkim – sytuację materialną badanych (zob. tabele aneksowe). O ile jednak wiek i poziom wykształcenia rzeczywiście mogą stanowić w tym względzie zmienną niezależną, o tyle w przypadku statusu materialnego zależność – jak można się domyślać – przebiega raczej w odwrotnym kierunku. Obecnie do bezrobotnych częściej niż pozostali zaliczają się badani dysponujący najniższym dochodem w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (36%) oraz źle oceniający sytuację materialną swoich rodzin (29%), a ponadto respondenci w wieku od 25 do 34 lat (19%), z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (17%), a także w ogóle niepraktykujący religijnie (18%). Z kolei osoby, które nigdy nie doświadczyły bezrobocia, to – jak wynika z deklaracji – głównie najstarsi respondenci (mający co najmniej 65 lat – 89% wskazań), z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (69%), a także badani o najwyższych miesięcznych dochodach *per capita* (73%) oraz praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (71%), a spośród grup zawodowych: uczniowie i studenci (90%), emeryci (87%), rolnicy (73%), renciści (71%) oraz kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (67%).

CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Bezrobocie w Polsce niezmiennie ma charakter w głównej mierze długotrwały. Jak wynika z deklaracji, blisko trzy piąte bezrobotnych (58%) pozostaje bez pracy dłużej niż rok, w tym co szósty (17%) nie ma zatrudnienia od ponad dwóch do pięciu lat, a więcej niż jedna czwarta (29%) nie pracuje od ponad pięciu lat. Wśród badanych deklarujących bezrobocie krótsze niż rok (łącznie stanowią oni mniej więcej dwie piąte wszystkich bezrobotnych – 42%), niemal równoliczne są grupy tych, którzy pozostają bez pracy od sześciu do dwunastu miesięcy (13% ogółu bezrobotnych), od trzech miesięcy do pół roku (15%) oraz krócej niż kwartał (14%).

ODPOWIEDZI OSÓB OKREŚLAJĄCYCH SIĘ JAKO BEZROBOTNE (N=263)

Wśród bezrobotnych przewaga osób pozostających bez pracy dłużej niż rok nad tymi, które straciły zatrudnienie w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie, jest wyraźna od początku monitorowania przez nas tej kwestii, przy czym o ile w latach 2001–2007 przewaga ta systematycznie rosła, o tyle w latach 2008–2009 nastąpiło dość wyraźne odwrócenie tego trendu, a od 2010 roku możemy mówić o stabilizacji notowań w tym zakresie. Odsetek osób pozostających bez pracy dłużej niż rok nadal jest niższy niż w latach 2001–2008.

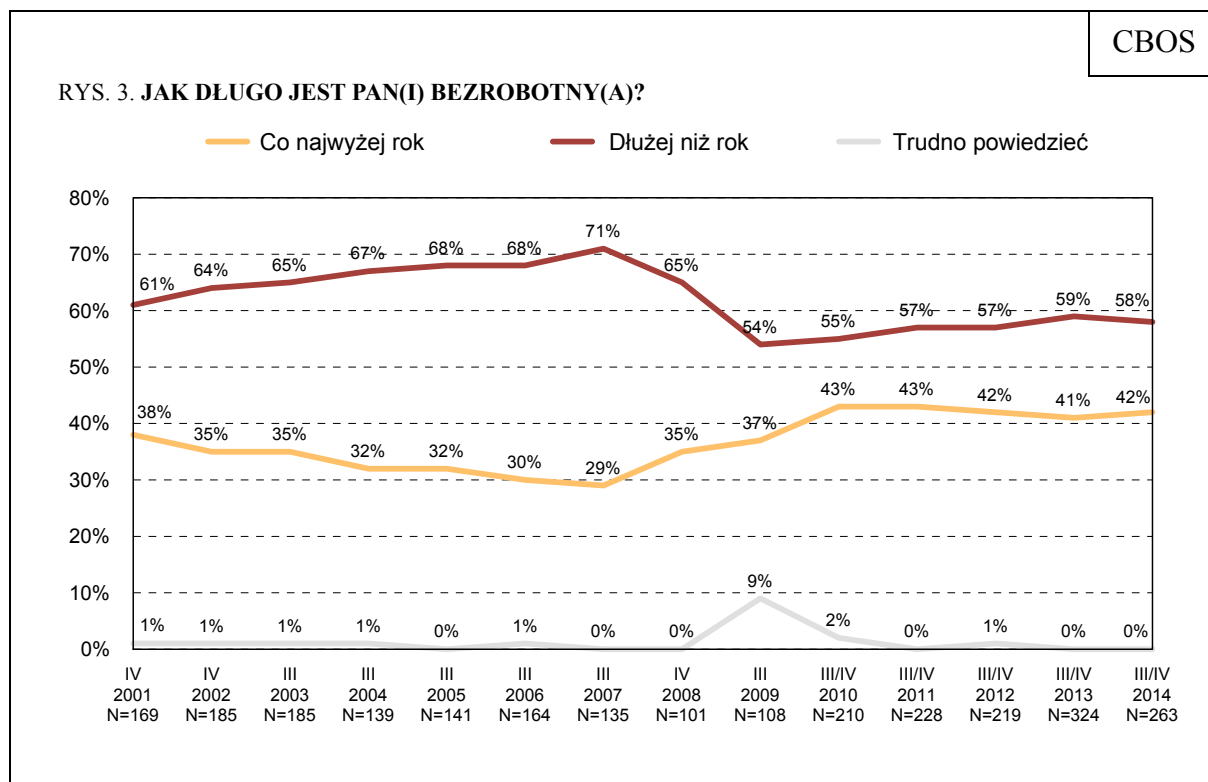

Tabela 3

Jak długo jest Pan(i) bezrobotny(a)?	Wskazania bezrobotnych według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014	
	N=	169	185	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263
	w procentach														
Krócej niż trzy miesiące	12	8	11	8	9	5	17	12	13	10	9	14	10	14	
Od trzech miesięcy do pół roku	11	9	9	9	13	13	6	8	13	17	18	14	14	15	
Od ponad pół roku do jednego roku	15	18	15	15	10	12	6	15	11	16	16	14	17	13	
Od ponad roku do dwóch lat	15	19	18	17	14	16	7	6	17	13	13	12	14	12	
Dłużej niż dwa lata	46	45	47	50	54	52	64	58	37	42	44	45	45	46	
w tym:															
– od ponad dwóch do pięciu lat	-	-	-	-	27	23	25	22	18	10	15	17	13	17	
– ponad pięć lat	-	-	-	-	27	29	39	36	19	32	29	28	32	29	
Trudno powiedzieć	1	1	1	1	0	1	0	0	9	2	0	1	0	0	

Porównanie cech społeczno-demograficznych respondentów pozostających bez pracy ponad rok oraz tych, którzy są krócej bezrobotni, ukazuje pewne różnice w składzie społecznym obu grup. Bezrobotni niemający zatrudnienia od maksymalnie roku odróżniają się od tych, którzy dłużej nie pracują, takimi cechami, jak: młodszy wiek, wyższy poziom

wykształcenia, lepsze oceny własnych warunków materialnych oraz wyższy dochód *per capita*, z uwagi zaś na płeć znacznie częściej są to mężczyźni niż kobiety.

REJESTRACJA W URZĘDZIE PRACY

Z deklaracji bezrobotnych wynika, że większość z nich (55%) zarejestrowana jest w urzędzie pracy. Po odnotowanym w 2009 roku znaczącym spadku odsetka zarejestrowanych nastąpiło odwrócenie tego trendu, a następnie jego stabilizacja. Jednak w ciągu ostatniego roku odsetek bezrobotnych deklarujących rejestrację swojego statusu w urzędzie pracy zmniejszył się o 4 punkty, powrócił tym samym do poziomu z roku 2010 i pozostaje wyższy jedynie w porównaniu z rokiem 2009.

Tabela 4

Czy jest Pan(i) obecnie zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a)? N=	Wskazania bezrobotnych według terminów badań													
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014
	169	185	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263
	w procentach													
Tak	75	78	74	70	70	72	65	67	46	56	58	59	59	55
Nie	25	22	26	30	30	28	35	33	54	44	42	41	41	45

Deklaracje rejestracji w urzędzie pracy stosunkowo najczęściej składają bezrobotni z miast liczących od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców (70% deklaracji), mający wyższe wykształcenie (69%), w wieku od 25 do 34 lat (69%) oraz od 55 do 64 lat (65%), uzyskujący relatywnie wysokie, choć nie najwyższe dochody *per capita* (66%), deklarujący prawicowe poglądy polityczne (63%) oraz niepraktykujący religijnie (62%).

ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Podobnie jak dotychczas, zdecydowana większość bezrobotnych (66%) przyznaje, że podstawowym źródłem ich utrzymania są dochody uzyskiwane przez innych członków rodziny. Z własnej pracy – głównie dorywczej (29%), a sporadycznie także stałej (1%) lub z drobnego handlu (1%) – utrzymuje się niespełna jedna trzecia zdeklarowanych bezrobotnych (łącznie 31%), a z oszczędności – jedna ósma (13%). Świadczenia z opieki społecznej, instytucji charytatywnych oraz Kościoła stanowią podstawowe źródło środków do życia dla 14% respondentów pozostających bez pracy, natomiast głównie z zasiłku dla

bezrobotnych żyje co jedenasty (9%). Jedynie nieliczni przyznają, że utrzymują się na ogół z nieuczciwie zdobytych środków finansowych (1%).

W ciągu ostatniego roku nieznacznie ubyło bezrobotnych pozostających na utrzymaniu rodziny (o 5 punktów), ratujących się wcześniej poczynionymi oszczędnościami (o 3 punkty) oraz żyjących z zasiłku dla bezrobotnych (o 2 punkty). Dość istotnie wzrósł natomiast (o 7 punktów) odsetek tych, którzy utrzymują się głównie dzięki funduszom uzyskiwanym za wykonywanie prac dorywczych.

Tabela 5

Z czego przede wszystkim utrzymuje się Pan(i) obecnie? N=	Wskazania bezrobotnych według terminów badań													
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014	
	w procentach													
Pozostają na utrzymaniu członków rodziny	81	70	75	76	68	71	75	76	69	71	70	71	66	
Z prac dorywczych	44	39	45	40	39	47	30	33	26	24	27	22	29	
Z oszczędności	20	9	13	13	13	13	8	9	10	15	13	16	13	
Z pomocy opieki społecznej, instytucji charytatywnych, Kościoła	12	19	12	16	17	16	20	16	14	11	10	15	14	
Z zasiłku dla bezrobotnych	15	25	12	20	9	11	11	9	12	10	13	11	9	
Z drobnego handlu	8	5	4	6	7	7	1	2	2	2	1	2	1	
Z prac stałych	1	2	2	5	1	1	1	0	1	0	1	2	1	
Z pieniędzy zdobytych nieuczciwie	3	2	2	4	3	4	2	1	0	0	0	2	1	
Z wyprzedaży posiadanych przedmiotów	6	0	3	6	1	4	0	0	1	1	1	1	0	
Trudno powiedzieć	2	1	0	2	2	1	2	0	2	2	3	0	2	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać kilka źródeł utrzymania

POSZUKIWANIE ZATRUDNIENIA I GOTOWOŚĆ DO PODJĘCIA PRACY

Z deklaracji bezrobotnych wynika, że – podobnie jak przed rokiem – ponad trzy czwarte z nich (77%) chciałoby zmienić swoją sytuację i poszukuje zatrudnienia (71%, spadek o 2 punkty) lub już je znalazło (6%)³. Niemal jedną czwartą (23%) stanowią natomiast ci zdeklarowani bezrobotni, którzy nie podejmują żadnych działań w tym kierunku, co sprawia, że ich status jako bezrobotnych – przyjmując, że bezrobotny to człowiek, który nie ma stałego zatrudnienia, ale jest gotów podjąć pracę i aktywnie jej poszukuje – można podać w wątpliwość.

³ Od 2012 roku stosujemy nieco zmodyfikowany wskaźnik, w którym oprócz odpowiedzi „poszukuję pracy” i „nie poszukuję” występuje dodatkowa kategoria „mam pracę załatwioną i czekam na jej podjęcie”.

Tabela 6

Czy obecnie poszukuje Pan(i) pracy? N=	Wskazania bezrobotnych według terminów badań											
	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014
	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263
	w procentach											
Tak	82	83	73	79	69	72	65	73	76	68	73	71
Nie, mam pracę załatwioną i czekam na jej podjęcie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	6
Nie	18	18	27	21	31	28	35	27	24	26	22	23

Od poprzedniego pomiaru nie zmienił się też odsetek bezrobotnych skłonnych zatrudnić się jak najszybciej (73%). Brak gotowości do natychmiastowego rozpoczęcia pracy zgłasza – tak jak przed rokiem – jedna czwarta (25%).

Tabela 7

Czy jest Pan(i) gotowy(a) podjąć pracę w tym lub następnym tygodniu? N=	Wskazania bezrobotnych według terminów badań									
	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2014
	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263
	w procentach									
Tak	78	78	69	60	67	72	71	71	73	73
Nie	19	19	29	33	29	27	28	27	25	25
Trudno powiedzieć	3	3	2	7	4	1	1	2	1	2

Tych, którzy określili się mianem bezrobotnych, bez względu na wyrażaną gotowość do podjęcia pracy, pytaliśmy też, do jakiego rodzaju wyrzeczeń są skłonni, aby otrzymać zatrudnienie. Jak wynika z deklaracji, niemal trzy czwarte bezrobotnych (73%) stanowią osoby, które w celu znalezienia pracy gotowe są do przekwalifikowania się lub nauczenia się nowego zawodu. Dwie trzecie (67%) zgodziłyby się na pracę poza miejscem zamieszkania i związane z tym dojazdy, ponad połowa (57%) podjęłaby każdą pracę, nawet nisko płatną lub niezwiązaną z wyuczonym zawodem. Mniej więcej dwie piąte (41%) deklaruje chęć skorzystania z przyznawanych przez urząd pracy pieniędzy na założenie własnej firmy i niemal tyle samo (39%) wyraża gotowość do podjęcia pracy za granicą. Tradycyjnie najrzadziej deklarowana jest przez bezrobotnych gotowość do zmiany miejsca zamieszkania. Na przeprowadzkę do innej miejscowości, gdyby wiązało się to z gwarancją zatrudnienia, zdecydowałby się obecnie co trzeci (32%).

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się skłonność bezrobotnych do przekwalifikowania się, nauczenia nowego zawodu (spadek wskazań o 6 punktów) oraz

do skorzystania ze środków przyznawanych przez urząd pracy na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (o 5 punktów). Nieznacznie wzrosła natomiast ich gotowość do zmiany miejsca zamieszkania w związku z podjęciem pracy (o 4 punkty). Pozostałe deklaracje utrzymują się na poziomie z lat 2012 i 2013 – istotnie wyższym niż w latach 2008–2011.

Tabela 8

Czy jest Pan(i) gotowy(a): N=	Odpowiedzi twierdzące bezrobotnych według terminów badań										
	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III/IV 2010	III/IV 2011	III/IV 2012	III/IV 2013	III/IV 2013
	w procentach										
– przekwalifikować się, nauczyć się nowego zawodu	87	77	72	74	66	71	73	73	80	79	73
– podjąć pracę poza miejscem zamieszkania, dojeżdżać do pracy	79	69	70	65	58	61	62	60	68	66	67
– podjąć każdą pracę, nawet nisko płaconą lub niezwiązaną z wyuczonym zawodem	68	62	64	52	41	44	47	42	60	56	57
– skorzystać z przyznawanych przez urząd pracy pieniędzy na założenie własnej firmy	-	37	37	37	30	32	40	41	47	46	41
– podjąć pracę za granicą	51	42	53	39	26	30	33	33	38	37	39
– zmienić miejsce zamieszkania, żeby znaleźć pracę	32	36	37	31	28	31	24	25	35	28	32

SPÓLECZNY ZAKRES BEZROBOCIA

Obraz bezrobocia jest uzależniony między innymi od tego, w jaki sposób definiujemy to zjawisko. Opierając się na badaniach, które prowadzimy od 2001 roku, przedstawiamy cztery wskaźniki bezrobocia, a właściwie – cztery kategorie bezrobotnych. Pierwszą stanowią badani, którzy deklarują, że obecnie są bezrobotni, drugą tworzą ankietowani dodatkowo twierdzący, że poszukują pracy i są gotowi podjąć ją w najbliższym czasie, trzecią – zaliczający się do grona bezrobotnych i zarejestrowani w urzędzie pracy, a czwartą (powstałą z zastosowania wszystkich przyjętych kryteriów) – ci, którzy uznają się za bezrobotnych, a jednocześnie są zarejestrowani w urzędzie pracy, poszukują zatrudnienia i są gotowi podjąć je w najbliższym czasie.

Analiza wskaźników bezrobocia obliczonych dla ogółu bezrobotnych ukazuje, że ma ono najszerszy zakres wtedy, gdy bierzemy pod uwagę tylko subiektywne poczucie badanych (13%). Zasięg bezrobocia dość znacząco zawęża się, gdy uwzględnimy dodatkowo informacje o podejmowaniu przez nich działań mających na celu znalezienie pracy

i deklaracje dotyczące gotowości szybkiego jej rozpoczęcia (8%). Jeszcze niższe wskaźniki bezrobocia uzyskujemy wówczas, gdy bierzemy pod uwagę fakt rejestracji w urzędzie pracy (7%) oraz – co oczywiste – gdy stosujemy wszystkie wymienione kryteria (6%). Ilustruje to, w jakim stopniu społeczny zakres bezrobocia zależy od przyjętej definicji tego zjawiska.

CBOS	
Wskaźniki bezrobocia (według CBOS)	
Badani uznający się za bezrobotnych	13%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	8%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że są zarejestrowani w urzędzie pracy	7%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	6%

Porównując rezultaty naszych dotychczasowych badań można zauważyć, że tegoroczne wartości wszystkich wskaźników bezrobocia są nieco niższe niż w roku ubiegłym oraz niższe lub zbliżone do tych z lat 2005–2007, nadal zaś nieco wyższe od uzyskanych w latach 2008–2012.

Tabela 9

Terminy badań	ogółem	Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że:		
		poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie
w procentach				
III 2005	14	9	10	8
III 2006	15	11	11	8
III 2007	15	8	9	6
IV 2008	9	5	6	4
III 2009	11	7	5	4
III/IV 2010	10	7	6	5
III/IV 2011	11	7	6	5
III/IV 2012	11	7	6	5
III/IV 2013	15	10	9	7
III/IV 2014	13	8	7	6

Nieznaczna poprawa sytuacji na rynku pracy w Polsce w ostatnim czasie⁴ znalazła odzwierciedlenie w naszych badaniach dotyczących bezrobocia. Wynika z nich, że w ciągu minionego roku wszystkie, bazujące na deklaracjach respondentów, wskaźniki bezrobocia nieco zmalały, choć nadal są minimalnie wyższe niż notowane w latach 2008–2012.

Obecnie, jak wynika z deklaracji, problem bezrobocia dotyczy 25% gospodarstw domowych. Mianem bezrobotnego określa się 13% dorosłych Polaków, przy czym co dwunasty poszukuje zatrudnienia oraz wyraża gotowość jego podjęcia (8%), co czternasty jest zarejestrowany w urzędzie pracy (7%), a jedynie co szesnasty spełnia wszystkie wyżej wymienione kryteria (6%).

Minimalna poprawa koniunktury na rynku pracy w Polsce w ostatnim czasie wpłynęła, jak się wydaje, na spadek gotowości osób bezrobotnych do niektórych wyrzeczeń w celu podjęcia zatrudnienia, jednak większość deklaracji w tym zakresie utrzymuje się na poziomie z ostatnich dwóch lat, a więc na ogół wyższym niż w latach 2008–2011.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

⁴ Dla przykładu, według danych GUS, stopa rejestrowanego bezrobocia w Polsce w lutym br. wynosiła 13,9%, co oznacza spadek o 0,5% w stosunku do roku poprzedniego.
(http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/pw_miesie_inf_o_bezrob_rejestr_w_polsce_02m_2014.pdf)

Tabela 1

		Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		25	75	2120
Płeć	Mężczyźni	27	73	1016
	Kobiety	23	77	1105
Wiek	18-24 lata	26	73	246
	25-34	32	68	420
	35-44	25	75	362
	45-54	30	69	343
	55-64	24	76	373
	65 lat i więcej	12	88	376
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	71	819
	Miasto do 19 999	26	73	333
	20 000 - 99 999	22	78	407
	100 000 - 499 999	24	76	347
	500 000 i więcej mieszk.	16	83	214
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	69	464
	Zasadnicze zawodowe	29	70	522
	Średnie	24	76	706
	Wyższe	15	85	428
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	90	106
	Średni personel, technicy	23	77	56
	Pracownicy adm.-biurowi	15	85	52
	Pracownicy usług	22	78	71
	Robotnicy wykwalifikowani	24	76	131
	Robotnicy niewykwalifik.	36	64	52
	Rolnicy	24	72	41
	Pracujący na własny rach.	33	67	32
	Bezrobotni	82	18	87
	Emeryci	14	86	222
	Renciści	30	70	48
	Uczniowie i studenci	26	74	81
	Gospodynie domowe i inni	33	67	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	86	282
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	87	221
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	77	527
	prywatnym gosp. rolnym	27	71	105
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	55	45	240
	501-750	44	56	189
	751-1000	19	81	321
	1001-1500	15	84	348
	Powyżej 1500 zł	9	91	405
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	56	253
	Średnie	27	73	980
	Dobre	17	83	887
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	83	126
	Raz w tygodniu	24	76	965
	1-2 razy w miesiącu	22	77	317
	Kilka razy w roku	29	70	430
	W ogóle nie uczestniczy	28	72	282
Poglądy polityczne	Lewica	26	74	342
	Centrum	26	73	687
	Prawica	21	78	605
	Trudno powiedzieć	27	73	486

Tabela 2

		Czy Pan(i) jest obecnie bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas?				Liczba osób
		Nie jestem i nigdy nie byłem bezrobotny(a)	Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem bezrobotny(a) przez krótki czas	Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem bezrobotny(a) przez dłuższy czas	Obecnie jestem bezrobotny(a)	
		%	%	%	%	
Ogółem		56	22	9	13	2106
Płeć	Mężczyźni	54	25	8	13	1012
	Kobiety	58	20	10	12	1094
Wiek	18-24 lata	66	15	3	16	245
	25-34	36	33	12	19	419
	35-44	33	40	12	14	360
	45-54	51	22	12	15	340
	55-64	66	14	10	10	370
	65 lat i więcej	89	6	3	2	373
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	23	8	14	811
	Miasto do 19 999	56	21	12	11	332
	20 000 - 99 999	55	22	10	12	402
	100 000 - 499 999	57	24	7	12	347
	500 000 i więcej mieszk.	61	21	8	10	213
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	69	8	6	17	458
	Zasadnicze zawodowe	48	26	12	14	520
	Średnie	52	25	11	12	703
	Wyższe	59	30	5	6	425
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	24	7	2	106
	Średni personel, technicy	51	41	8		56
	Pracownicy adm.-biurowi	54	29	15	2	52
	Pracownicy usług	34	51	11	4	70
	Robotnicy wykwalifikowani	46	37	15	2	132
	Robotnicy niewykwalifik.	43	28	16	13	52
	Rolnicy	73	16	4	7	41
	Pracujący na własny rach.	44	37	19		32
	Bezrobotni	2	1	5	93	88
	Emeryci	87	8	4	1	221
	Renciści	71	20	6	2	46
	Uczniowie i studenci	90	3		7	79
	Gospodynie domowe i inni	30	16	16	39	45
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	27	8		281
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	38	10	3	222
	sekt. pryw. poza rolnict.	37	43	17	3	526
	prywatnym gosp. rolnym	69	19	6	6	105
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	20	10	36	240
	501-750	42	21	19	18	189
	751-1000	49	30	14	7	317
	1001-1500	61	24	8	7	346
	Powyżej 1500 zł	73	18	5	4	404
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	14	13	29	251
	Średnie	55	22	10	12	974
	Dobre	61	25	7	8	882
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	16	8	4	126
	Raz w tygodniu	60	22	8	10	956
	1-2 razy w miesiącu	52	27	9	12	317
	Kilka razy w roku	51	22	11	16	428
	W ogóle nie uczestniczy	49	24	9	18	280
Poglądy polityczne	Lewica	56	23	11	9	339
	Centrum	54	25	8	14	685
	Prawica	61	21	8	10	601
	Trudno powiedzieć	53	21	10	16	481

Tabela 3

		Badani uznający się za bezrobotnych				Pozostali	Liczba osób
		ogółem	oraz deklarujący, że:				
			poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie		
		%	%	%	%		
Ogółem		13	8	7	6	87	2126
Płeć	Mężczyźni	13	10	7	6	87	1019
	Kobiety	12	7	6	5	88	1107
Wiek	18-24 lata	16	9	7	6	84	249
	25-34	19	14	13	10	81	421
	35-44	14	10	6	5	86	363
	45-54	14	11	8	7	86	343
	55-64	10	6	7	4	90	373
	65 lat i więcej	2	1	1	1	98	376
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	10	7	6	86	821
	Miasto do 19 999	10	7	6	5	90	336
	20 000 - 99 999	12	8	9	7	88	407
	100 000 - 499 999	12	8	6	5	88	348
	500 000 i więcej mieszk.	10	7	5	5	90	214
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	17	11	8	6	83	464
	Zasadnicze zawodowe	14	11	8	7	86	525
	Średnie	12	8	7	6	88	708
	Wyższe	6	4	4	3	94	429
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	24	20	14	64	240
	501-750	18	13	10	9	82	189
	751-1000	7	5	3	3	93	321
	1001-1500	7	4	5	3	93	348
	Powyżej 1500 zł	4	2	2	2	96	406
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	22	16	13	71	253
	Średnie	12	8	7	6	88	984
	Dobre	8	4	4	3	92	889
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	1	2	1	96	127
	Raz w tygodniu	10	7	5	5	90	966
	1-2 razy w miesiącu	12	7	6	4	88	318
	Kilka razy w roku	16	12	9	7	84	432
	W ogóle nie uczestniczy	18	13	11	9	82	283
Poglądy polityczne	Lewica	9	6	3	3	91	345
	Centrum	14	10	7	6	86	687
	Prawica	10	7	6	5	90	605
	Trudno powiedzieć	16	10	10	7	84	489